

КІБЕРПРОСТІР ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ПОРОДЖЕННЯ І САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ КОСМОПОЛІТИЗМУ

Козуб О.О. (м. Київ)

Стаття присвячена розгляду та аналізу співвідношення явищ кіберпростору та принципу космополітизму. Оскільки ідейні засади існування та функціонування кіберпростору є в більшості ідентичними до основних положень космополітичної ідеології, на нашу думку було б доцільним проаналізувати цей феномен, як один із факторів реалізації принципу космополітизму поза «мережею».

Ключові слова: кіберпростір, космополітизм, принцип, інформаційне суспільство.

Вступ

Кінець ХХ ст. став для всього світу періодом активізації динамічних процесів розвитку, наукових досліджень та відкриттів, а також інтенсифікації інтеграційних процесів в усіх сферах життєдіяльності. Цей процес отримав вже звичну сьогодні назву «глобалізація». На новий рівень виходять інформація, інформаційні потоки, інформаційні мережі, інформаційні банки, інформаційні технології та інформаційна аналітика. Одним з найбільших надбань кінця ХХ ст. є поява всесвітньої інформаційної мережі Інтернет та кіберпростору, «який став однією з найяскравіших прикмет нової епохи». [1, с.80] Виникнувши спочатку як один із засобів прискорення передачі інформації, дуже швидко Інтернет перетворився на цілісну саморегульовану систему стосунків та зв'язків. Напевне, після «божественних семи днів», це найшвидший випадок побудови «нового світу», нової цивілізації, нової формації. При чому ми вже говоримо не про штучний «продукт», а про живий організм, тільки клітинами його виступають не органічні носії інформації, а генетичні коди, що передаються електромережами, інформаційними хвилями, супутниковими сигналами. Кіберпростір (а саме так називають світ Інтернету) «являє собою сполуку нових форм людської діяльності, нових форм комунікації, нових соціальних груп (різні віртуальні суспільства включно)» тощо [1, с.80]. І саме в контексті існування кіберпростору ми можемо говорити про появу інформаційного суспільства, нового соціуму, що функціонує за своїми правилами та нормами.

Мета статті полягає у розгляді та аналізі співвідношення явищ кіберпростору та принципу космополітизму, оскільки кіберпростір є середовищем породження на самореалізації останнього.

Основна гіпотеза статті припускає, що кіберпростір є реалізованим космополітичним світом та кібер-люди є сучасними космополітами, які формують космополітичне інформаційне суспільство.

Аналіз джерел. У ході аналізу були використані наступні матеріали: Л.Бленкеншип («Настановник») «Маніфест хакера» (1986), який проголошував по-перше, існування хакерів, як вже об'єктивної реальності та, по-друге, декламував основні цінності їх культури, які співпадають з основними ідеями принципу космополітизму [8]; Дж. Барлоу «Декларація незалежності

кіберпростору»(1996), в якому проголошується незалежність інформаційного середовища від реального світу та державної влади [6]; Кірчев К. «Маніфест кіберпанка»(1997), в якому на перший план виходить людина-особистість-кіберпанк, індивід мислячий, що існує поза межами держав, урядів, «системи» [2] та ін. Аби визначити співвідношення кіберпростору та принципу космополітизму, визначимо зміст такого явища, як космополітизм. Існує велика кількості понять, що покликані віддзеркалити, загалом, одне й те саме явище, той самий імператив – прагнення подолати національні, державні рамки чи, точніше, розширити їх до меж земної кулі [3].

Більшість словників визначають космополітизм як ідеологію так званого «світового громадянства», що ставить інтереси громадян вище за інтереси окремої нації/держави. Його центральними ідеями є єдність людського роду та рівність всіх індивідів незалежно від зовнішніх та внутрішніх характеристик. Також досить поширеним є тлумачення космополітизму як теорії, що передбачає ліквідацію державних кордонів та створення єдиної світової держави. Ці ж цінності проголошені і у «маніфесті хакера», і в «маніфесті кіберпанка», і у «декларації незалежності кіберпростору». «Ми існуємо без кольору шкіри, без національності, без релігійних переваг... Ми судимо про людей виходячи з того, що вони говорять та думають, а не з того, як вони виглядають»[8]. «Ми створюємо світ, в який всі можуть вступати без привілеїв чи упереджень, що породжені расовими відмінностями, економічною владою, військовою силою чи місцем народження» [6]. «...Ми будуємо глобальний суспільний простір, щоб бути природно незалежними від тиранії, яку ви (державні уряди – прим. авт.) намагаєтеся встановити для нас»[6]. В «маніфесті кіберпанка» ілюструється існуюча модель сучасного суспільного устрою, що йменується «системою» та пропонуються заходи побудови «нового устрою»: «Система з багатовіковим минулим, існує на принципах, яким не має місця в сьогоденному світі. Система, яка практично не змінилася з часів своєї появи. ... Нам потрібні нові закони. Закони, що відповідають часу, в якому ми живемо, та світу, який нас оточує. Не закони, побудовані на досвіді минулого. Закони, побудовані для сьогодення, закони, відповідні дню завтрашньому» [2].

Втім, аби ще глибше прослідкувати зв'язок космополітизму та кіберпростору, варто звернутися до умозрільних стоїків, що є прабатьками ідеології «світової єдності». В їх баченні Світ являє собою органічне ціле, пройняте животворним Логосом, який виступає іманентною породжуючою силою і законом, що скеровує світовий розвиток. Душа людини, в свою чергу, є частиною Світової душі, і через похідність та нерозривність усіх людей з Логосом, вони є громадянами єдиної Світової держави, що йменується «космополітом». Та вони мають брати участь і в громадському житті реальних держав, якщо це не змушує їх до аморальних вчинків.[4, 609-610]. Самі того не знаючи, «користувачі» виявилися сучасними космополітами, а кіберпростір – космополісом – ідеологічним осередком космополітичного світогляду, де «Логосом» виступає загальне інформаційне поле, складовими якого виступають як користувачі, так і всі інші інформаційні одиниці, що у взаємодії складаються

в єдину саморегульовану систему, яку можна проаналогувати з «Світовою державою». Цікавим в цьому контексті є використання визначення «реальних» держав», адже у співвідношенні космополітизму та кіберпростору саме це формулювання як-найяскравіше відображає ієрархічність у зв'язку «Світової держави» та «реальної (національної) держави» - Кіберпростору (Космополісу) та реального (матеріального) існування.

Постає питання, яким чином ідеологія майбутнього (втім, це найменування є досить відносним, оскільки принцип космополітизму реалізовувався протягом усього часу існування людства) знайшла своє найяскравіше вираження в умовах непередметного світу. Та проаналізувавши структуру та засади функціонування кіберпростору, це явище виявляється цілком логічним та закономірним. Кіберпростір являє собою абсолютну модель космополісу – без кордонів, без національностей та рас, цілковита індивідуальність кожного «громадянина». Кібер-люди вже «народжуються» в умовах космополітизму. Вони не приходять до цих ідей шляхом рефлексії, вони вже існують та функціонують у цьому середовищі. І тут виникає наступне питання: якщо всі люди – рівні – он-лайн, то чому ця рівність не зберігається для буття офф-лайн? Чому цінності та відносини «мережі» не проєкціюються на предметне життя? Вимальовується ситуація, коли кібер-людина стає автономною від свого фізичного носія, тобто формуються дві окремі особистості з різним світобаченням та світобуттям, при чому перша форма єства є більш універсальною та досконалою. Таким чином виникає необхідність розробки та реалізації механізму розширення «кібер-сутності» за межі «віртуального космополісу». У випадку кібер-індивідів цей процес є полегшеним, оскільки необхідні засади в їх свідомості вже закладені.

Задля досягнення поставленої мети необхідно їх усвідомити та адаптувати до «земного буття». Що ж безпосередньо до механізму, то існує дві форми реалізації – суб'єктивна (механізм реалізовується зацікавленими суб'єктами шляхом впровадження чітко сформульованих стратегією дій) та об'єктивна (реалізація механізму відбувається як результат логічних природних процесів). Важливо зазначити що при цьому формується якісно нова свідомість, що інтелектуально супроводжує саморозгортання космополітичного явища. У ракурсі реалізації поставленої мети її не можна досягнути шляхом пропаганди чи публічних акцій, тому, на нашу думку, необхідна трансформація відбудеться поступово, шляхом еволюційних змін. Оскільки космополітична свідомість є більш досконалим та прогресивним варіантом для сучасного індивіда, то перехід до більш високого щаблю інтелектуального розвитку є логічним етапом розвитку планетарного людства.

Висновки

Проаналізувавши сучасні тенденції та процеси, що протікають навколо, можна дійти висновку, що «нові засоби комунікацій створюють нові можливості для ідеологічного конструювання реальності» [5, 69], та виказати сподівання, що найкращі риси непередметного світу скоро адаптуються і в предметному світі, чим прискорять реалізацію принципу космополітизму в усіх сферах життя, діяльності, взаємозалежностей та взаємозв'язків сучасного

суспільства. При цьому кіберпростір є саме тим середовищем у якому, по-перше, народжується і самореалізується космополітична свідомість. По-друге, це означає, що інформаційне суспільство потребує розвиненої космополітичної свідомості і сталого кіберпростору у якому має проявитись і самореалізуватись принцип космополітизму, як виконавчий механізм якісно нового типу комунікації між суб'єктами високодуховної діяльності, на основі сумісного використання мови і суспільних зв'язків.

Література:

1. Быков И.А. Киберпространство как фактор развития политических идеологий // Политическая наука, 2008, № 2. - С. 79-98.
2. Кирчев К.А. Манифест киберпанка [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.guelman.ru/slava/manifest/istochniki/kiberpank.htm>
3. Межуев Б. В. Сотворение космополиса // «Полис. Политические исследования». [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.politstudies.ru/universum/esse/10mej.htm>
4. Ннстеренко В. Стоїцизм // Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкарук (голова ред.. колегії). – К.: Абрис, 2002. – 742с.
5. Тузиков А.Р. Идеология в рекламе и киберпространстве // Политическая наука, 2003, №4 - С. 60-73
6. Barlow J. P. A Declaration of the Independence of Cyberspace . [Электронный ресурс] - Режим доступа: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>
7. Kriha T. Cyberanarchism [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.j12.org/spunk/library/copyrite/comms/sp000877.txt>
8. The Mentor. The Conscience of a Hacker // Phrack. Vol. 1, Issue 7, Phile 3 of 10. [Электронный ресурс] - Режим доступа. - <http://www.phrack.org/archives/7/P07-03>

Козуб О.О. Киберпространство как среда порождения и самореализации принципа космополитизма.

Эта статья посвящена рассмотрению и анализу соотношения киберпространства и принципа космополитизма. Поскольку основные принципы существования и функционирования киберпространства в большинстве своём являются идентичными основным принципам космополитической идеологии, следует проанализировать этот феномен, как один из факторов реализации принципа космополитизма вне «сети».

Ключевые слова: киберпространство, космополитизм, принцип, информационное общество.

Kozub O.O. Cyberspace as the environment of generation and self-realization of a principle of cosmopolitism.

Cyberspace as an environment of generation and self-realization of principle of cosmopolitanism. This article is devoted to consideration and analysis of correlation between cyberspace and principle of cosmopolitanism. As basic principles of existence and functioning of cyberspace in most are identical to basic principles of cosmopolitan ideology, it is necessary to analyze this phenomenon, as a realization's factor of principle of cosmopolitanism out of «network».

Key words: cyberspace, cosmopolitanism, principle, informative society.